

Bakgrundsmaterial inför Rödakorsdialogen 19 februari 2022

Röda Korsets roll och framtidens engagemang

I arbetet med att ta fram nästa strategiska inriktning fördjupar vi oss nu i framtidens engagemang, och då särskilt i engagemangsformerna medlemskap och frivillighet.

Detta material innehåller bakgrund och nuläge kring temat inom Röda Korset (både i Sverige och i rörelsen), och slutligen två frågeområden: hur fångar Röda Korset ett förändrat engagemang och hur utvecklar Röda Korset medlemskapet framåt? med nyckelfrågor att diskutera kring.

I tillhörande bilaga "Bilaga till bakgrundsmaterial inför rödakorsdialogen 19 februari 2022" finns dessutom trender och statistik kopplat till frivillighet, medlemskap och professionalisering inom civilsamhället att läsa som komplement för diskussionsfrågorna.

Bakgrund

Svenska Röda Korset är en medlemsstyrd organisation där medlemmarna styr. Detta i enlighet med bindande riktlinjer inom Federationen (Guidance for National Societies Statutes, 2018). Medlemmar är de som bestämmer organisationens riktning genom att delta, lägga motioner och fatta beslut på årsmöten, i vårt fall kretsstämmor och Riksstämman. Genom medlemskap finns det således möjligheter för ett föreningsdemokratiskt engagemang men också en väg in i andra engagemangsformer inom organisationer. Svenska Röda Korset har också arbetat medvetet med medlemsutveckling och senast medlemsfrågan utreddes var 2014 (Engagemangsutredningen) och nu är en ny utredning på gång inom Förening 2.0. Läs mer om Förening 2.0 här: [Förening 2.0 - en satsning på morgondagens rödakorskretsar \(rodakorset.se\)](https://www.rodakorset.se/nyheter/2021/09/2021-09-14-forening-2-0-en-satsning-pa-morgondagens-rodakorskretsar)

Svenska Röda Korset har arbetat både nationellt och internationellt med frivilligutveckling i flera decennier och ser hur den internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen, (Federationen, ICRC och de 192 nationella föreningarna) blivit skarpare och skarpare. Våra sju grundprinciper antogs 1965 av den internationella rödakorskongressen (nationella föreningar, Federationen, ICRC och stater som skrivit under Genèvekonventionerna) och en av dem är frivillighet, som är en av våra arbetsformer.

Det var först 1999 som Federationens generalförsamling beslutade om den första *frivilligpolicyn*. Svenska Röda Korset var drivande i framtagandet av den och har alltsedan dess varit engagerad i frivilligutveckling genom personella och finansiella resurser till rörelsen. Det senaste metodmaterialet som tagits fram är en global standard för säkerhet och välbefinnande bland frivilliga från 2021.

I Sverige har vi också arbetat kontinuerligt och mycket medvetet med frivilligutveckling sedan 1990-talet. Eftersom engagemanget och engagemangsformerna förändras i en föränderlig omvärld måste vi kontinuerligt analysera och anpassa oss som organisation. Exempelvis förr var vi bra på långa frivilligengagemang medan vi behövt anpassa vår organisation för det stora spontana engagemang vi ser vid särskilda händelser. Efter tsunamin 2004 fanns ett oerhört stort intresse för spontanfrivillighet men Svenska Röda Korset hade inte system och beredskap för att ta emot de över 40 000 personer som ville göra en insats. Några månader senare hade vi tappat kontakten med denna grupp. Vi började utveckla system för att ta emot spontanfrivilliga vilka vässats vid varje kris som vid på flykt insatsen 2015 och bränderna 2018. Nu ligger vi i framkant.

När engagemang och frivillighet diskuteras är det också viktigt att förhålla sig till de tio villkor som återfinns i rörelsens stadgar för att bli erkänd som en nationell förening; villkor nr 7 handlar om att den nationella föreningen ska genomföra aktiviteter över hela statens territorium, varför det är viktigt att vi har frivilliga som kan agera lokalt över hela landet; nr 8 säger att föreningens frivilliga medlemmar och anställda ska rekryteras utan hänsyn till ras, kön, religion eller politisk åsikt, det vill

säga grundprincipen opartiskhet, varför det är viktigt att vi arbetar med mångfald och icke-diskriminering. Vi är heller inte vilken ideell organisation som helst då vi enligt villkor nr 3 har en stödjande roll inom det humanitära området i förhållande till vår regering och våra myndigheter.

För den som vill fördjupa sig i rörelsens stadgar så finns de här: [Statutes and Rules of Procedure | The Standing Commission \(standcom.ch\)](#)

Svenska Röda Korset har också fattat en rad beslut som påverkar frivilligheten som vår frivilligpolicy från 2019 [Frivilligpolicy – Kunskapsbanken \(rodakorset.se\)](#) och vår uppförandekod [Uppförandekod och Instruktioner om visseblåsning – Kunskapsbanken \(rodakorset.se\)](#). Mycket arbete har lagts ner på frivilligutveckling som t ex att ta fram frivilligstrategin för åren 2016-2019 och vår utbildningstrappa som tydliggör vilka utbildningar som är obligatoriska för frivilliga i deras olika roller.

Nuläge

Federationens alla nationella föreningar enades 2019 om Strategi 2030 på generalförsamlingen. Frivilligutveckling finns där som en av 7 så kallade “transformationer” (förflyttningar). Den går ut på en förändring mot att vi ska bli mer av en plattform som kan stödja människors egna ansträngningar att driva förändringen de vill se i världen, med särskilt fokus på unga människor och självorganiserade grupper. Framgångsfaktorer är fler engagerade frivilliga med mer mångfald, evidens att vi kan knyta till oss en helt ny generation av unga förändringsagenter i lokalsamhället och stötta dem att designa och leverera deras egna idéer och initiativ samt att stärka mekanismer som skyddar frivilliga och främjar mental hälsa. Här kan du läsa mer om Strategi 2030: [S2030-EN.indd \(ifrc.org\)](#)

I juni 2022 samlas hela rörelsen till generalförsamling för att anta en ny uppdaterad frivilligpolicy.

Vi i Svenska Röda Korset är mitt uppe i genomförande av vår egen strategiska inriktning 2020-2023. Som en del av genomförandet kopplat till att bli en ändamålsenlig organisation görs för närvarande en större satsning för att stärka föreningen, Förening 2.0. I satsningen ingår att ta fram metoder för att säkra långsiktigt och hållbart frivilligt engagemang; till exempel hur ska vi jobba för att fler ska vilja engagera sig och stanna kvar inom Röda Korset, hur skapar vi mer engagemang bland våra medlemmar, eller förutsättningar för bra ledartillväxt inom organisationen?

Diskussionsfrågor

Vi ser att Federationens strategi 2030 förespråkar att Röda Korset ska gå mot att vara en plattform där människor kan engagera sig för att skapa den förändring de vill se, både i världen och lokalt. Plattformsidéen måste samtidigt förhålla sig till våra grundprinciper. Vi vet också att Röda Korset är en medlemstyrd organisation där medlemmarna styr genom föreningsdemokratin. I Sverige har vi tampats med minskande medlemstal under hela 2000-talet.

Plattformsideén möter trenden att människor vill vara aktiva i mer lösliga nätverk i frågor som engagerar dem. Trender i samhället visar på att traditionen med medlemskap och föreningsdemokrati som länge präglat hur vi organiserar oss, är under förändring. Människor vill samtidigt ha möjlighet att påverka verksamheten och organisationen.

Utifrån nuläge och trender har följande frågor identifierats som viktiga för Röda Korsets utveckling inom engagemang:

1. Hur fångar Röda Korset ett förändrat engagemang?

Utifrån trender och den utveckling vi ser inom organisering för engagemang – i samhället och i rörelsen - vad behöver vi utveckla eller förändra för att fortsätta attrahera och skapa goda förutsättningar för engagemang inom Svenska Röda Korset om 5-10 år?

Nyckelfrågor att diskutera:

- På vilket sätt är Svenska Röda Korset en plattform för engagemang idag? (såsom Federationen pratar om Röda Korset som en plattform för att kanalisera engagemang) Vad skulle behöva förändras för att främja ett sådant tänk?
- Vad innebär en ökad professionalisering inom sektorn för frivilligutvecklingen?
- Vad för engagemangsformer kan vi utveckla för att bredda mångfald och representation inom Röda Korset?

2. Hur utvecklar Röda Korset medlemskapet framåt?

Hur möter den traditionella bilden av medlemskap trenden om att människor söker sig till punktinsatser och lösa nätverk för att driva frågor som engagerar dem - och hur påverkar det vår föreningsdemokrati?

Nyckelfrågor att diskutera:

- Hur ser vi på medlemskap som engagemangsform i Röda Korset i framtiden?
- Vad ska medlemskapets roll vara, innebära, stå för, i Röda Korset?
- Ska vi fortsätta stärka det traditionella medlemskapet eller ska vi gå mot en mer flexibel bild av medlemskapet?
- Vad blir i så fall konsekvensen för vår föreningsdemokrati?